

Нормативна база, що регламентує процедуру оцінювання результатів навчання здобувачів освіти

Оцінювання результатів навчання учнів у закладах загальної середньої освіти врегульовано такими нормативними документами:

- ст. 17 [Закону України «Про повну загальну середню освіту»](#);
- [Порядок переведення учнів \(вихованців\) закладу загальної середньої освіти до наступного класу \(зі змінами\)](#);
- [Методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів](#);
- [Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів \(для 5 класів НУШ\)](#);
- [Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів \(вихованців\) у системі загальної середньої освіти \(для 6–11 класів\)](#);
- [Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти \(для 6 – 11 класів\)](#);
- [Інструкція з ведення класного журналу 5-11\(12\)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів](#).

Загальні засади

Для забезпечення цілісності освітнього процесу та налагодження ефективної системи оцінювання, яка налаштуватиме школярів на плідну роботу, важливо:

- добирати зміст, форму та методи роботи для кожного уроку з урахуванням результатів оцінювання навчальних досягнень школярів;
- формувати в учнів уміння аналізувати власну роботу, власні результати навчання, визначати для себе подальші завдання;
- у кожний урок включати роботу з учнями за результатами оцінювання, самооцінювання та взаємооцінювання;
- враховувати дотримання ними принципів доброчесності, а саме: вияв поваги до інших осіб, їхніх прав і свобод, дотримання принципів академічної доброчесності. У разі їх порушення, педагог має право не оцінювати результат такої навчальної діяльності;
- повідомляти оцінку результатів навчання лише учню та його законним представникам, адже ця інформація є конфіденційною;
- використовувати самостійно визначені або розроблені способи фіксації зворотного зв'язку з учнями.

Діагностування рівня опанування навчального матеріалу здобувачами освіти

Аби на початку року з'ясувати готовність школярів до засвоєння нового матеріалу та визначити оптимальні умови для планування освітнього процесу, в перші тижні навчання слід виявити наявний рівень їхніх знань. З цією метою у календарно-тематичному плануванні потрібно визначити час для проведення діагностування результатів навчання за попередній рік й відповідну кількість навчального часу для повторення.

Спосіб діагностування залишкових результатів навчання вчитель обирає самостійно, але доцільно його проводити з використанням таких різномірних завдань:

- на впізнавання навчального змісту, його відтворення по пам'яті чи за наданим зразком;
- на застосування знань або способів дій у типових ситуаціях;
- на відтворення відомого шляху міркування або застосування засвоєного способу дії у ситуації, яка дещо відрізняється від типової;
- на творче застосування навчального досвіду в ситуаціях, наближених до життєвого контексту, які пов'язані з самостійним пошуком шляху розв'язання проблеми, добором і пристосуванням доступної інформації, поєднанням і доцільним використанням елементів знань чи вмінь з інших тем, оцінкою об'єктів чи явищ.

Подібна диференціація завдань дозволить встановити, якому етапу досягнення навчальної мети відповідає залишковий результат навчання та де дитина має утруднення чи нерозуміння.

Залежно від результатів діагностування вчитель може розширити тематичний блок «Повторення (за попередній навчальний рік)» та ущільнити програмовий матеріал.

Результати діагностування не підлягають обліку та **не враховуються** під час оцінювання за I семестр.

Важливо! У разі відсутності результатів річного оцінювання за 2021/2022 навчальний рік здобувач освіти має право пройти річне оцінювання до початку 2022/2023 навчального року.

Оцінювання здобувачів початкової освіти

Заклади загальної середньої освіти можуть розробити власну систему оцінювання результатів навчання учнів або скористатись чинними [Методичними рекомендаціями щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти](#).

У 1–4 класах закладів загальної середньої освіти здійснюють формувальне та підсумкове (річне) оцінювання. У 1–2 класів оцінювання навчальних досягнень учнів виражають вербальною оцінкою (оцінювальним судженням), у 3–4 класах за рішенням педагогічної ради може використовуватись як вербальна, так і рівнева оцінка. Слід зазначити, що в межах одного закладу освіти у різних класах можуть використовуватись різні форми оцінювання.

Для підсумкового оцінювання в кінці навчального року достатньо мати записи оцінювальних суджень у робочих зошитах, навчальних посібниках з друкованою основою, зошитах для діагностувальних робіт, носіях взаємозв'язку з батьками, у класному журналі. Дублювання оцінювальних суджень на інших носіях інформації, зокрема ведення учителем зошитів спостережень за результатами навчання кожного учня, вважається нераціональним використанням робочого часу.

Оцінювання учнів 5 класів НУШ

Згідно з [Держстандартом](#) оцінювання учнів 5 класів має бути зорієнтованим на обов'язкові результати навчання й орієнтири їх оцінювання та на очікувані результати навчання, передбачені навчальною програмою з відповідного предмета/інтегрованого курсу. Оцінювання результатів навчання учнів 5 класів НУШ здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій, затверджених [наказом МОН від 01.04.2022 №289](#).

[Докладніше цей нормативний документ ми розглядали у статті «Оцінювання та оформлення Свідоцтва навчальних досягнень учнів 5-6 класів НУШ»](#)

Для забезпечення наступності між початковою та базовою середньою освітою підсумкове оцінювання за I семестр рекомендується здійснювати за рівневою шкалою з позначенням результатів відповідними літерами та супроводженням позитивної вербальної характеристики. Відповідно до Методичних рекомендацій у семестровому оцінюванні враховуються досягнення учнями груп загальних результатів навчання, тому у календарно-тематичному плані слід визначити відповідність кожного очікуваного результату певній групі загальних результатів, якої необхідно досягти на уроці.

Річне оцінювання здійснюється відповідно до облікованих у класному журналі результатів навчання школярів та відображається у Свідоцтві досягнень у графі «Характеристика результатів навчання» шляхом виставлення оцінки за кожен групу загальних результатів та «загальної оцінки результатів навчання». Механізм виведення останньої визначається для кожного предмета й описується в інструментарії оцінювання в освітній програмі.

Якщо оцінювання проводилось у I семестрі за рівневою шкалою, а в II семестрі – за бальною, при виставленні річної оцінки рекомендується орієнтуватись на оцінку за II семестр.

Оцінювання учнів 6 – 11 класів

Оцінювання школярів 6-11 класів здійснюється за [Критеріями оцінювання](#) та [Орієнтовними вимогами оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти](#).

Складниками системи підсумкового оцінювання навчальних досягнень школярів є:

- тематичне оцінювання. Враховуються всі види навчальної діяльності, які оцінювались протягом вивчення відповідної теми. Окрема атестація, як правило, не проводиться.
- семестрове оцінювання. Здійснюється на підставі тематичних оцінок, також має враховуватись динаміка особистих навчальних досягнень учня з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо.
- річне оцінювання. Здійснюється на підставі семестрових або скоригованих семестрових оцінок і є не обов'язково їхнім середнім арифметичним.

Семестрове оцінювання здобувачів освіти з тимчасово окупованих територій, з числа внутрішньо переміщених осіб і тих, хто повернувся на постійне місце проживання

При здійсненні семестрового оцінювання цих учнів зараховуються всі оцінки, які вони отримали впродовж семестру незалежно від місця навчання та форми здобуття освіти (очної, змішаної, дистанційної, екстернатної, сімейної). Оцінки можуть бути обліковані у таких носіях інформації:

- інформаційних довідках закладів освіти, де тимчасово навчались школярі. У них має бути зазначений період навчання, перелік предметів, окремих тем та результатів оцінювання;
- електронних журналах та щоденниках за попереднім місцем навчання.

Якщо учні, які повернулись на постійне місце проживання та з тимчасово окупованих територій, не мають облікованих результатів оцінювання за попереднім місцем навчання, школа може провести підсумкове семестрове оцінювання у вигляді контрольної роботи, тестування, співбесіди тощо за допомогою технологій дистанційного навчання (за потреби).

Оцінювання результатів навчальних школярів має бути не лише показником рівня їхніх знань, а й ефективним стимулом для навчання та розвитку компетентностей та наскрізних вмінь. Саме на це спрямована реформа НУШ, яка з 2022/2023 навчального року стартує у базовій середній школі.